

ROBERT
Ladlam

U ZNAKU

BLIZANACA

Prevela Ana Anastasijević

 izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2015.

*Za Ričarda Mareka, urednika.
Za genijalnost zaogrnutu sjajnim humorom.
Za sposobnost opažanja koja prevazilazi maštu svakog pisca.
Za najboljeg na svetu.
I za divnu Margo, koja sve učini savršenim.*

KNJIGA PRVA

PROLOG

9. decembar 1939.

SOLUN

Kamioni su se pred zoru jedan za drugim borili sa strmim putem iznad Soluna. Svaki bi malo ubrzao na vrhu: vozači su bili nestrpljivi da se što pre vrate u tamu seoskog puta, koji ide naniže kroz okolnu šumu.

Međutim, vozači svih pet kamiona morali su da obuzdaju uznemirenost. Nisu smeli da dozvole sebi da im noga sklizne s kočnice ili da pritisnu gas: čkiljili su, izoštravajući pogled, spremni da stanu svakog trenutka zbog neke neočekivane krivine u tami.

Jer tama je bila potpuna. Nijedan od njih nije imao upaljene farove; kolona je putovala samo uz svetlo sive grčke noći, dok su niski oblaci prigušivali i mesečev sjaj.

Putovanje je bilo demonstracija discipline, a disciplina nije bila strana ni vozačima ni suvozačima.

Svi su bili crkvena lica. Monasi. Iz Ksenopskog reda, najstrožeg monaškog bratstva pod kontrolom vaseljenskog patrijarha. Slepa poslušnost u kombinaciji sa samopouzdanjem; bili su disciplinovani, spremni i da umru ako treba.

U čelnom kamionu, mladi bradati monah skide mantiju, ispod koje je bila radnička odeća, teška košulja i pantalone od debelog platna. Zamotao je mantiju i smestio je iza svog sedišta, gurnuvši je među čudne platnene predmete i odeću. Zatim se obrati vozaču koji je sedeo pored njega.

„Nema više od kilometra do cilja. Pruga se proteže paralelno s putem otprilike sto metara. Na otvorenom, to će biti dovoljno.“

„Voz će biti tamo?“, upita sredovečni, moćno građeni monah čkiljeći u tami.

„Da. Četiri vagona s robom, jedan mašinovođa. Nema ni ložača. Nema nikog drugog.“

„Dobro, koristićeš onda lopatu“, reče stariji monah, smešeći se, ali smeha nije bilo u njegovim očima.

„Koristiću lopatu“, odgovori mlađi čovek jednostavno. „Gde je oružje?“

„U kaseti za rukavice.“

Monah u radničkoj odeći naže se napred i otključa bravicu na pregradi. Ova se otvori. On gurnu ruku unutra i izvuče težak pištolj velikog kalibra. Vrlo vešto, monah izvuče šaržer iz drške, proveri punjenje municije, a zatim ga ubaci nazad u ležište. Metalno škljocanje označi kraj operacije.

„Moćno sredstvo. Italijanski je, zar ne?“

„Jeste“, odgovori stariji, ne komentarišući, ali u njegovom glasu osećala se tuga.

„To je baš prikladno. I, pretpostavljam, pravi blagoslov.“ Mlađi čovek gurnu oružje za pojas. „Ti obaveštavaš njegovu porodicu?“

„Takvo je naređenje...“ Bilo je očigledno da je vozač hteo da kaže još nešto, ali se uzdržao. U tišini je stezao volan čvršće nego što je bilo potrebno.

Mesečina se za trenutak probila kroz noćne oblake, osvetljavajući put koji je vijugao kroz šumu.

„Igrao sam se ovde kao dete“, reče mlađi. „Trčao sam po šumi i kupao se u potocima... Posle bih se sušio u nekoj planinskoj pećini i pretvarao se da imam vizije. Bio sam srećan u ovim brdima. Gospod je hteo da ih ponovo vidim. Milostiv je Bog. I dobar.“

Mesec nestade i tama se ponovo spusti.

Kamioni su ušli u veliku krivinu, koja je skretala na zapad; drveće se prorredilo, a u daljini, jedva vidljivi, nazirali su se obrisi telegrafskih stubova, crne visoke siluete naspram sivila noći. Put se ponovo ispravio, proširio i spojio s proplankom, koji se nalazio usred šume. Ravna neplodna zemlja usred bezbrojnih brda i drveća. Nasred proplanka, kao džinovsko obličje, uvećano tamom iza njega, stajao je voz.

Iako se nije kretao, nije bio sasvim miran. Iz parne mašine su izlazili kolutovi dima i izvijali se u noć.

„Nekada su seljaci“, reče mlađi monah, „dovodili ovce i ovde prodavali svoje proizvode. Otac mi je pričao da je uvek bila velika gužva. Ljudi su se stalno svađali šta kome pripada. Bile su to zabavne priče. Eno ga!“

U znaku blizanaca

Iz mraka je zasijalo svetlo baterijske lampe. Dva puta je napravilo krug, a zatim se umirilo, obasjavajući poslednji teretni vagon. Monah u radničkom odelu izvadi iz džepa na košulji baterijsku lampu, usmeri je ispred sebe, pritisnu dugme za paljenje i zadrža ga stisnutog tačno dve sekunde. Odsjaj na šoferšajbni nakratko je osvetlio kabinu kamiona. Mlađi kratko pogleda u lice svog brata monaha. Video je kako se njegov saputnik ugrizao za usnu i potočić krvi koji mu se slivao niz obraz i nestajao u gustoj prosedoj bradi.

Nije bilo potrebe da to komentariše.

„Parkiraj se kod trećeg vagona. Ostali će se okrenuti i počeće da istovaruju.“

„Znam“, reče stariji monah jednostavno. Skrenuo je polagano, pa se uputio prema trećem vagonu.

Dok je mašinovođa s kombinezonom i kačketom od ovčije kože prilazio kamionu, mlađi monah otvori vrata i iskoči napolje. Pogledali su se, a zatim zagrlili.

„Drugačije izgledaš bez mantije, Petride. Zaboravio sam kako si izgledao...“

„Ma pusti. Četiri godine je mnogo manje nego dvadeset sedam.“

„Retko te viđamo. Svi u porodici se žale na to.“ Mašinovođa skloni svoje velike žuljevite ruke s monahovih ramena. Mesečina se ponovo probila kroz oblake i prosula po njegovom licu. Bilo je to oštro lice, bliže pedesetim nego četrdesetim, prošarano linijama kakve imaju ljudi čija je koža stalno izložena vetru i suncu.

„Kako je mama, Anaksase?“

„Dobro je. Sve je slabija iz meseca u mesec, ali drži se.“

„A tvoja žena?“

„Ponovo je trudna i ovog puta se ne smeje, nego me grdi.“

„I treba. Ti si pohotan stari pas, brate moj. Ali bićeš bolji pošto služiš crkvi, raduje me što to mogu da kažem.“ Monah se nasmeja.

„Preneću joj da si to rekao“, odgovori mašinovođa, smešeći se.

Na trenutak je, pre nego što je mlađi čovek odgovorio, zavladała tišina. „Da, reci joj.“ Okrenuo se da pogleda šta se dešava u vagonima. Vrata su bila otvorena i unutra su sijali fenjeri, čije je prigušeno svetlo bilo dovoljno za pakovanje, ali ne toliko jako da se zapazi spolja. Monasi u mantijama brzo su se kretali između kamiona i voza, noseći sanduke, zapravo kutije od debelog kartona okovane drvetom. Vidno istaknuto, na svakom sanduku stajalo je raspeće i trnje Ksenopskog reda.

„Hrana?“, raspitivao se mašinovođa.

„Da“, odgovori njegov brat. „Voće, povrće, sušeno meso, žito. Patrole na granici biće zadovoljne.“

„Pa gde je onda?“ Nije trebalo da pojašnjava šta.

„U ovom vozilu. U srednjem delu prikolice, ispod duvana. Postavio si stražare?“

„I na pruzi i na putu, u dužini od jednog kilometra, u oba smera. Ne brini. Dok ne svane nedeljno jutro, samo će tvoji monasi i iskušenici moći da rade i da se kreću.“

Mladi monah pogleda u četvrti poslednji vagon. Rad je brzo napredovao; sanduci su bili složeni unutra. Isplatili su se svi oni sati vežbanja. Monah koji ga je dovezao kratko se zaustavi na prigušenom svetlu na ulazu u vagon, s kartonskom kutijom u rukama. Razmenio je poglede s mladim, a zatim naterao sebe da skrene pogled i ubaci kutiju u vagon.

Otac Petrid se ponovo okrete prema svom bratu. „Da li si razgovarao s nekim kad si preuzeo voz?“

„Samo sa otpravnikom. Kao i uvek. Zajedno smo popili crni čaj.“

„Šta je rekao?“

„Nešto čime bih te mogao uvrediti. Na papirima je pisalo da će se u voz ukrcati ksenopijanci. Nije postavljao pitanja.“

Otac Petrid pogleda prema drugom vagonu zdesna. Za nekoliko minuta sve će biti završeno; biće spremni za treći vagon. „Ko je pripremio kotao?“

„Ložać i mehaničari. Juče po podne. Bilo je naređeno da vozilo bude u stanju pripravnosti. To je uobičajeno jer se oprema svaki čas kvari. Smejali smo se tome u Italiji... Naravno, i sâm sam sve proverio pre nekoliko sati.“

„Da li taj otpravnik ima ikakav razlog da pozove ranžirnu stanicu? Gde je, navodno, trebalo da se ukrcamo?“

„Spavao je, ili je dremao, pre nego što sam otišao iz njegovog tornja. Jutarnja smena ne počinje bar za još jedan sat“, mašinovođa pogleda u sivo nebo. „Nema razloga da zove bilo koga, osim ako neko ne prijavi nekakvu nesreću.“

„Došlo je do kratkog spoja u žicama – voda u terminalu“, tiho reče monah kao da priča sam sa sobom.

„Zašto?“

„Za slučaj da si imao problema s otpravnikom. Nisi pričao ni sa kim drugim?“

„Čak ni sa skitnicama. Proverio sam i da ih nema u vozu.“

„Proučio si naš raspored. Šta misliš?“

U znaku blizanaca

Mašinovođa meko zviznu vrteći glavom. „Zapanjen sam, brate. Zar je moguće da toliko mnogo toga bude... tako organizovano?“

„Pobrinuli smo se za to. A šta je s vremenom? To je važan faktor.“

„Ukoliko ne bude kvarova na pruži, brzina može da se održava. Carinike na makedonskoj granici u Bitolju lako ćete podmititi; a grčki teretni vozovi bezbedni su u Banjaluci. Nećemo imati problema ni u Sarajevu ni u Zagrebu; oni traže velike ribe, ne zanima ih hrana za vernike.“

„Vreme, ne mito!“

„Eh, oni koštaju vremena. Cenjkaju se!“

„Biće sumnjivo ako se ne budemo cenjkali. Možemo li da stignemo do Monfalkonea za tri noći?“

„Ako vaša organizacija bude uspešna, da. Ako negde budemo izgubili vreme, možemo to da nadoknadimo tokom dana.“

„Samo u krajnjoj nuždi. Putujemo noću!“

„Neverovatno ste tvrdoglavi.“

„Samo smo oprezni.“ Monah ponovo skrenu pogled. Prvi i drugi vagon bili su utovareni i zatvoreni, a i četvrti će biti za koji trenutak. On se ponovo okrete prema bratu. „Porodica misli da voziš robu u Korint?“

„Da. U Nafpaktos. Do brodogradilišta u Patranskom zalivu. Ne očekuju da se vratim pre kraja nedelje.“

„U Patri su štrajkovi. Sindikat je besan. Ako se zadržiš još nekoliko dana, razumeće!“

Anaksas pažljivo pogleda brata. Izgledalo je kao da ga je iznenadilo svetovno znanje mladog monaha. Oklevao je pre nego što je odgovorio. „Razumeće. Tvoja snaja će razumeti.“

„Odlično.“ Monasi su se sad okupili pored Petridovog kamiona, gledajući u njega i očekujući dalje instrukcije. „Pridružiću ti se u lokomotivi za koji čas.“

„Dobro“, odgovori mašinovođa dok je odlazio, pogledavši na monahe.

Otac Petrid izvadi baterijsku lampu iz džepa na košulji i u mraku priđe monasima koji su stajali pored kamiona. Pogledom je tražio snažnog čoveka koji ga je dovezao. Stariji monah shvatio je da traži njega, pa se udaljio od ostalih i pridruži mu se s druge strane kamiona.

„Ovo je poslednji put da razgovaramo“, reče mlađi monah.

„Bog te blagoslovio...“

„Molim te“, prekide ga Petrid. „Nemamo vremena. Samo zapamti sve što smo uradili ovde večeras. Sve. Mora da bude ponovljeno na isti način.“

„Biće. Isti putevi, isti raspored kamiona, isti vozači, identični papiri za prelazak preko granica do Monfalkonea. Ništa se neće promeniti, sem što jedan od nas neće biti tu!“

„To je božja volja. Neka je slava Bogu. To je privilegija koju ničim ne za-
služujem.“

Na zadnjim vratima kamiona nalazila su se dva velika katanca. Petrid je imao jedan ključ; a njegov vozač drugi. Zajedno su im se približili i ubacili ključeve. Brave su škljocnule, katanca su izvađeni iz metalnih kopči, one su podignute i vrata su se otvorila. U dnu prikolice goreo je fenjer.

Unutra su bile kartonske kutije sa simbolima raspeća i trnja po ivicama, uokvirene drvenim letvama. Monasi počеше da ih istovaruju, manevrišući poput plesača – mantije su im lelujale na sablasnom svetlu. Nosili su kutije do vrata trećeg vagona. Dvojica uskočiše unutra i počеше da ih slažu.

Za nekoliko minuta pola kamiona bilo je ispražnjeno. U središtu prikolice, odvojena od ostalih, stajala je jedna kutija umotana u crnu tkaninu. Bila je veća od ostalih i nije imala pravougaoni oblik – bila je to savršena kocka: metar dugačka, metar široka i metar visoka.

Monasi su se okupili u polukrug ispred otvorenih vrata. Beli mesečevi zraci mešali su se sa žučkastim svetlom fenjera. Efekat ovog neobičnog mešanja svetlosti u ogromnom kamionu podsetio je oca Petrida na katakombe, duboko pod zemljom, u kojima su se nalazile autentične relikvije krsta.

Stvarnost nije bila mnogo drugačija. Izuzev što je ono što je ležalo za-
pečaćeno u čeličnom trezoru – šta god to bilo – bilo beskrajno važnije od petrifikovanog drveta raspeća.

Nekoliko monaha molilo se zatvorenih očiju; ostali su zurili, paralisani zbog prisustva svetog predmeta, bez misli, dok je njihova religioznost crpela snagu iz onoga za šta su verovali da se nalazi u toj kutiji nalik na grob – koja je i sama bila uokvirena ukrasnim izrezbarenim drvetom.

Petrid ih je gledao, osećajući se odvojeno od njih, a tako i treba da bude. Misli su mu odlutale na događaj koji se, činilo mu se, desio pre samo nekoliko sati, iako je zapravo prošlo šest nedelja. Naređeno mu je da ode s polja i odveden je u bele betonske odaje starešine reda. Doveden je pred najsvetijeg oca; sem njega, bio je tu samo još jedan monah sa starim duhovnikom, niko drugi.

„Petride Dakakose“, počе sveti čovek, koji je sedeo za svojim masivnim drvenim stolom, „izabran si među ostalim monasima iz Ksenopskog reda

da obaviš najzahtevniji zadatak svoga života. Za slavu božju i očuvanje hrišćanskih vrednosti.“

Drugi monah mu se predstavio. Bio je to čovek asketskog izgleda, s krupnim, prodornim očima. Govorio je polako, precizno. „Mi smo čuvari trezora, sarkofaga koji je stajao zapečaćen duboko pod zemljom više od hiljadu i po godina. U njemu su dokumenti koji bi razorili hrišćanski svet, toliko je katastrofalno ono što u njima piše. Oni su konačni dokaz naših najsvetijih verovanja, pa ipak bi njihovo stavljanje na uvid javnosti prouzrokovalo da se religije okrenu jedne protiv drugih, sekte protiv sekti, narodi protiv naroda. Došlo bi do svetog rata... Nemački rat se širi. Trezor mora biti sklonjen iz Grčke, jer se o njegovom postojanju govorka decenijama. Potraga za njim biće temeljna kao lov na mikrobe. Sve je organizovano da se trezor premesti tamo gde ga niko neće naći. U stvari, sve je već organizovano. Ti si poslednja karika.“

Objašnjen mu je plan putovanja. *Do detalja*. Uz svu slavu. I strah.

„Bićeš u kontaktu samo s jednim čovekom. To je Savarone Fontini-Kristi; veliki padrone iz severne Italije, koji ima ogromno imanje Cvetne poljane. Lično sam putovao tamo i razgovarao s njim. On je izvanredan čovek, nenadmašnog integriteta, potpuno posvećen slobodnim ljudima.“

„On je iz Rimske crkve?“ s nevericom upita Petrid.

„On ne pripada nijednoj, iako pripada svim crkvama. On je moćna sila među ljudima koji misle svojom glavom. Prijatelj je Ksenopskog reda. On će sakriti trezor... Ti i on, sami. A onda ti... ali doći ćemo i do toga; ti si privilegovan, više od ostalih ljudi.“

„Slava Gospodu!“

„I treba, sine moj“, reče sveti otac Ksenopskog reda, zureći u njega. „Koliko smo razumeli, imaš brata koji radi kao mašinovođa na železnici.“

„Imam.“

„Veruješ li mu?“

„Garantujem za njega svojim životom. On je najbolji čovek koga poznajem.“

„Pogledaćeš Gospoda u oči“, reče sveti otac, „i nećeš se pokolebati. U njegovom pogledu naći ćeš savršenu milost.“

„Slava Gospodu!“ reče Petrid još jednom.

Odmahnulo je glavom i trepnuo, goneći sećanja iz glave. Monasi su i dalje nepomično stajali ispred vrata kamiona; s njihovih usana, koje su se brzo micale u tami, dolazilo je brujanje prošaputanih molitvi.

Nema vremena za meditaciju ili molitvu. Nema vremena ni za šta sem da što pre izvrši naređenja Ksenopskog reda. Petrid se polako probi kroz grupu monaha i skoči u kamion. Znao je zašto je izabran. Bio je sposoban za takvu surovost; sveti otac mu je to jasno stavio do znanja.

Došlo je vreme za ljude kao što je on.

Neka mu Bog oprosti.

„Dodite“, reče on tiho onima na zemlji. „Potrebna mi je pomoć.“

Monasi koji su bili najbliži kamionu nesigurno pogledaše jedni u druge. Zatim se petorica, jedan po jedan, popeše u kamion.

Petrid je sklonio crnu draperiju koja je pokrivala trezor. Sveta kutija bila je obložena tvrdim kartonom i drvenim letvama po ivicama i imala je ksenopske simbole, po svemu identična kao ostale kutije, osim po veličini i obliku. Međutim, pakovanje je bilo jedina sličnost među njima. Bila su potrebna šestorica jakih monaha da je izguraju, istovare iz kamiona i utovare u vagon.

Pošto je postavljena na mesto, nastavljena je aktivnost slična plesu. Petrid je ostao u vagonu, pakujući sanduke tako da sakriju svetu stvar, da ta kutija izgleda kao jedna od mnogih. Da ništa ne deluje čudno i ne skreće pažnju na nju.

Utovarili su vagon. Petrid je povukao vrata, zatvorio ih i zaključao katanac. Pogledao je u fluorescentne brojke na svom ručnom satu; sve je bilo gotovo za osam i po minuta.

Tako mora da bude, pretpostavljao je, ali ga je ipak nerviralo. Njegova braća monasi klečali su na zemlji. Mladi monah – mlađi od njega, snažan momak, pola Hrvat, pola Srbin, koji se tek nedavno zamonašio – nije mogao da se uzdrži. Dok su mu se suze slivale niz obraze, počeo je da recituje vjeruju. Ostali su mu se pridružili, pa je i Petrid kleknuo, u svojoj radničkoj odeći, slušajući svete reči.

Međutim, nije ih izgovarao. *Nema vremena! Zar ne shvataju?*

Šta se to dešava s njim? Da bi odvojio misli od svetih šaputanja, stavio je ruku ispod košulje i proverio kožnu torbicu na grudima. U toj pljosnatoj neudobnoj torbici bila su naređenja koja će ga voditi stotinama kilometara kroz neizvesnost. Dvadeset sedam posebnih listova papira. Torbica je bila na sigurnom; njeni kaiševi su mu se usekli u kožu.

Molitva je završena i ksenopijanci su tiho ustali. Petrid je stajao pred njima i svaki ponaosob mu je prišao, zagrljio ga i zadržao ga u zagrljaju s ljubavlju. Poslednji je bio vozač, njegov najdraži prijatelj u bratstvu. Suze koje su mu se nakupile u očima i kotrljale niz jako lice govorile su sve.

U znaku blizanaca

Monasi su potrčali nazad prema kamionima; Petrid je otrčao do lokomotive i popeo se u kabinu mašinovođe. Klimnuo je glavom bratu; ovaj je počeo da povlači ručice, a točkovi se pokrenuše. Škripavi vrisak trenja metala o metal zaparao je noć.

Već posle nekoliko minuta teretni voz kretao se velikom brzinom. Počelo je putovanje. Putovanje u slavu svemogućeg Gospoda.

Petrid se držao za gvozdenu šipku, koja je štrčala iz čeličnog zida. Zatorvio je oči i pustio da čekićanje vibracija i naleti vetra umrtve sve njegove misli. I strahove.

A onda je otvorio oči – nakratko – i video svog brata, nagnutog kroz prozor, njegovu jaku desnu ruku na gasu i pogled uprt pravo u šine ispred njih.

Anaksas Jaki, svi su ga tako zvali. Ali Anaksas nije bio samo jak, bio je i dobar. Kada im je otac umro, Anaksas je bio taj koji je išao u polje – krupan dečak od trinaest godina – i radio tako dugo i naporno da bi se i odrastao čovek zamorio. Novac koji je Anaksas donosio kući držao ih je na okupu i omogućio njegovoj braći i sestrama da se školuju koliko su mogli. A jedan brat dobio je i više. Ne za porodicu, nego zarad slave božje.

Gospod Bog je iskušavao ljude. Iskušavao ih je i sada.

Petrid pognu glavu i reči mu se rodiše u glavi i počеше da naviru kroz usta u šapatu koji nije mogao da se čuje.

Verujem u jednoga Boga Oca, Svedržitelja, Tvorca neba i zemlje i svega vidljivog i nevidljivog. I u jednog Gospoda, Isusa Hrista, Sina Božijeg, Jednorodnog, od Oca rođenog pre svih vekova. Svetlost od Svetlosti, Boga istinitog od Boga istinitog...

Sporednim kolosekom prišli su Edesi; skretnicu su skrenule nevidljive neovlašćene ruke i voz iz Soluna uronio je u severnu tamu. Jugoslovenska pogranična policija u Bitolju bila je podjednako nestrpljiva da čuje vesti iz Grčke koliko i da dobije mito od njih. Severni sukob širio se brzo, Hitlerove armije bile su manijakalne; Balkan će pasti sledeći, svi su to govorili. A nestabilni Italijani punili su trgove, slušajući ratne pokliče ludog Musolinija i njegovih razmetljivih fašista. Svuda se govorilo samo o invaziji. Jugosloveni su prihvatili nekoliko sanduka voća – voće Ksenopskog reda bilo je najbolje u Grčkoj – i poželeli Anaksasu više sreće nego što su verovali da će imati, naročito zbog toga što je putovao na sever.

Tokom druge noći hitali su ka Mitrovici. Ksenopski red obavio je svoj posao; prolaz je bio čist – nijedan drugi voz nije išao iz Soluna – pa je teretni voz nastavio put Sarajeva, gde je jedan čovek izašao iz senke da bi razgovarao s Petridom.

„Za dvanaest minuta skretnica će biti preusmerena. Krenućete severno prema Banjaluci. Tokom dana ćete biti na depou. Tamo je velika gužva. Neko će kontaktirati s vama u sumrak.“

Tačno u šest i petnaest uveče, na stajalištu u Banjaluci, na kome je bila velika gužva, prišao im je čovek u kombinezonu. „Dobro ste prošli“, reče on Petridu. „Prema rasporedu otpravnika, vi ne postojite.“

U šest i trideset pet dat je signal; još jedne šine su skrenute i voz iz Soluna našao se na putu prema Zagrebu.

U ponoć, u mirnoj ranžirnoj stanici u Zagrebu, jedan drugi čovek, koji se pojavio iz dugačkih senki, dao je Petridu veći koverat. „Ovo su papiri koje je potpisao Dučevov ministar saobraćaja. U njima piše da je vaš teretni voz vlasništvo Venecijske železničke stanice Italijanske državne železnice. Ona je Musolinijev ponos; njihove vozove niko ni zbog čega ne zaustavlja. Nećete imati problema s graničarima kod Monfalkonea.“

Tri sata kasnije čekali su na pruzi kod Sežane; velika lokomotiva radila je uprazno. Sedeći na stepenicama, Petrid je posmatrao Anaksasa kako rukuje ventilima i ručicama.

„Neverovatan si!“ reče on, iskreno mu udelivši kompliment.

„Nije to neki naročit talenat“, odgovori Anaksas. „Za to nije potrebna škola, samo veliki broj ponavljanja.“

„Mislim da je to izvanredan talenat. Ja to nikad ne bih mogao da radim.“ Brat pogleda naniže u njega; odsjaj učarenog uglja prelivao se preko njegovog krupnog lica sa široko razmaknutim očima, istovremeno i čvrstim i jakim i nežnim. Bio je jak kao bik, taj njegov brat. Pristojan čovek. „Ti bi mogao da uradiš bilo šta“, reče Anaksas nezgrapno. „Tvoja sposobnost da razmišljaš i govoriš daleko prevazilazi moju.“

„Gluposti“, nasmeja se Petrid. „Donedavno si me pljeskao po zadnjici i govorio mi da probam da svoj posao radim s više mozga.“

„Bio si mlad; bilo je to pre mnogo godina. U međuvremenu si se ozbiljno posvetio knjigama, to si uradio. Bio si mnogo bolji od onoga što se zahteva od radnika na železnici i uspeo si da pobegneš odatle.“

„Samo zahvaljujući tebi, brate moj.“

„Odmori se, Petride. Obojica moramo da se odmorimo.“

U znaku blizanaca

Nisu imali više ništa zajedničko, a razlog za to bila je Anaksasova dobrota i velikodušnost. Stariji brat obezbedio je sredstva kako bi mlađi mogao da pobegne i postane bolji od onoga koji mu je to omogućio... sve dok nisu izgubili sve ono što su imali zajedničko. Ono što je stvarnost činilo nepodnošljivom bilo je to što je Anaksas Jaki sada razumeo ponor koji ih je delio. U Bitolju i Banjaluci takođe je insistirao da se odmore, ali ne i da razgovaraju. Moći će malo da odspavaju kad pređu granicu kod Monfalkonea. U Italiji posle više uopšte neće moći da spavaju.

Gospod ih je kušao.

U tišini koja je zavladala u otvorenoj kabini, pod crnim nebom i nad tamnim tлом, uz neprestano naprezanje kotla lokomotive, koje je ispunjavalo noć, Petrida je obuzelo čudno odsustvo misli i osećanja. I dok su misli i osećanja bili odstranjeni, činilo mu se kao da ispituje iskustva nekog drugog, iz neke izolovane kabine, gledajući ga kroz staklo. Počeo je da razmišlja o čoveku s kojim treba da se sastane na italijanskim Alpima. O čoveku koji je Ksenopskom redu nabavio komplikovani raspored železničkog saobraćaja kroz severnu Italiju. Široki krugovi unutar krugova, koji su ih neopozivo vodili preko švajcarske granice i nazad, tako da je bilo nemoguće ući im u trag.

Savarone Fontini-Kristi. Njegovo imanje – Cvetna poljana. Starešine Ksenopskog reda rekle su da je Fontini-Kristi jedna od najjačih italijanskih porodica severno od Venecije. Možda najbogatija i severno od Rima. Moć i bogatstvo bili su neophodni da bi se dobilo dvadeset sedam zasebnih papira, koji su se nalazili u kožnoj torbici pričvršćenoj na grudi. Ko bi, sem nekog izvanredno uticajnog, mogao da ih nabavi? I kako su starešine došle do njega? Na koji način? I zašto bi čovek koji se preziva Fontini-Kristi, *koji bez ikakve sumnje pripada Rimokatoličkoj crkvi*, pružio takvu pomoć Ksenopskom redu?

Odgovori na ta pitanja nisu bili u okviru njegove nadležnosti, ali su ga ona i pored toga mučila. Znao je šta je zapečaćeno u gvozdenom trezoru u trećem vagonu. Bilo je to više nego što su znala njegova monaška braća.

Daleko više.

Starešine su mu sve ispričale da bi mogao u potpunosti da shvati. *To je bio najsvetiji od svih ubedljivih motiva koji će mu omogućiti da pogleda Boga u oči, bez sumnje i kolebanja. Bila mu je potrebna takva sigurnost.*

Nesvesno, zavukao je ruku pod grubu košulju i dodirnuo torbicu. Oko kaiševa se pojavio osip; mogao je da oseti otok i hrapavu nadraženu kožu.

Uskoro će se inficirati. Ali ne pre nego što dvadeset i sedam papira obavi svoj posao. Posle toga više neće biti važno.

Odjednom, na nešto manje od jednog kilometra, ugledali su voz za Veneciju, kako brzo odmiče prugom prema Trstu. Njihov kontakt u Sežani istrčao je iz kontrolnog tornja i naredio im da nastave za venecijskim vozom bez zaustavljanja!

Anaksas je založio peć i poterao lokomotivu što je brže mogao, i oni nastavili su za italijanskim vozom prema Monfalkoneu.

Stražari na granici uzeli su dugačak koverat i predali ga svom starešini, koji vrlo glasno viknu ćutljivom Anaksasu da krene. *Nastavite!* Roba je bila vlasništvo Italijanske železnice! Mašinovođa ne sme da kasni!

Pravo ludilo počelo je u Lenjagu. Kada je Petrid otpravniku dao prvi Fontini-Kristijev papir, ovaj je prebledeo i smesta postao najljubazniji javni službenik na svetu. Mladi monah je mogao da vidi kako otpravnik traži njegov pogled, pokušavajući da utvrdi nivo vlasti koju Petrid predstavlja.

Strategija koju je osmislio Fontini-Kristi bila je briljantna. Njena najveća snaga bila je jednostavnost, a njena moć nad ljudima zasnivala se na strahu – na pretnji momentalnom odmazdom države.

Grčki teretni voz uopšte nije bio grčki teretni voz, bio je to jedan od najtajnijih istražnih vozova, koji je poslalo rimsko Ministarstvo saobraćaja, generalni kontrolor Italijanske železnice. Takvi vozovi tumarali su po celoj zemlji s ovlašćenjima da ispituju i procene sve železničke operacije, a dostavljali su izveštaje za koje su neki pričali da ih čita Musolini lično.

Svet je zbijao šale na račun Dučeovih pruga, ali se iza humora krilo strahopoštovanje. Italijanska železnička mreža bila je najbolja u Evropi, a zadržavala je svoju funkcionalnost zahvaljujući tradicionalnoj metodi fašističke države: tajnoj proceni efikasnosti, koju su sastavljali nepoznati istražitelji. Čovekova zarada – ili njeno izostajanje – zavisila je od presude ezaminatorija.* Zadržavanje posla, unapređenja i otkazi često su bili posledica svega nekoliko sekundi posmatranja. Bilo je razumno sarađivati i držati u tajnosti kada neko obznani da je ezaminatore.

Teretni voz iz Soluna postao je italijanski voz koji je kao štit nosio ovlašćenje Rima. Njegovo kretanje pominjalo se jedino u ovlašćenjima na papirima koje su predavali otpravnicima. A naredbe u tim ovlašćenjima

* Ital. *esaminatori* – inspektori. (Prim. prev.)